

Kommunedelplan – Strategisk plan:

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum

2014 - 2018

Elverum kommune

Vedtatt kommunestyret 19.06.2014

Forord	3
Sammendrag	4
1 Bakgrunn	6
1.1 Plangrunnlag for tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling	6
1.2 Status og utviklingstrekk – nasjonalt og lokalt	6
1.2.1 Bidrag til folkehelse og livskvalitet	6
1.2.2 Definisjoner	7
1.2.3 Særskilte utviklingstrekk.....	7
1.2.4 Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum – noen aktuelle forhold	8
2 Mål og strategier	10
2.1 Innledning.....	10
2.2 Idrett – Mål og strategier	11
2.3 Fysisk aktivitet – Mål og strategier.....	12
2.4 Friluftsliv – Mål og strategier.....	13
2.5 Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv – Mål og strategier.....	14
3 Organisering og gjennomføring	16
3.1 Generelt.....	16
3.2 Organisering etter spesifikke mål.....	17
4 Finansiering	18
5 Forhold til statlige/regionale planer/føringer	19
5.1 Stortingsmeldinger	19
5.2 Hedmark fylkeskommune – «Plan for fysisk aktivitet 2014-2017».....	20
5.3 Statlig folkehelsepolitikk	20
5.4 Universell utforming.....	21
5.5 Idrettens egne føringer - Idrettspolitisk dokument (IPD).....	21
5.6 Anleggspolitisk handlingsplan for norsk idrett.....	21
5.7 Den norske toppidrettsmodellen - norsk toppidrett fram mot 2022	21
5.8 Lover	21
6 Kommunikasjon	22
Kilder	23
Vedlegg:	24

Forord

I «Kommunal planstrategi for Elverum - 2012-2015» inngår revisjon og oppdatering av «Kommunedelplan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv». Med det som utgangspunkt er planen revidert og oppdatert gjennom planarbeid som har foregått 4. kvartal 2013 og 1. halvår 2014. Planarbeidet har skjedd med kommunestyrets vekst- og utviklingskomité som styringsgruppe. Vekst og utviklingskomiteen ble gitt følgende mandat av kommunestyret i KS 072/13 pr. 25.09.2013:

1. Prosessen for å revidere *Kommunedelplan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv* iverksettes.
2. Komité for vekst og utvikling oppnevnes som styringsgruppe for planprosessen.
3. Sektor for kultur v/sectorsjef har ansvaret for å være prosessleder og sekretariat for planprosessen. Sektorsjef står fritt til å anvende de ressurser som finnes innenfor egen sektor for å bidra til gjennomføring av prosessen.
4. Samfunnsutviklingsstaben i kommunen bidrar også med råd og bistand i prosessen henhold til intensjoner beskrevet i «Kommunal planstrategi i Elverum 2012 – 2015».
5. Det tilligger komiteen som styringsgruppe å vurdere effektiv og hensiktsmessig gjennomføring av planprosessen, inkludert hvordan representanter for aktuelle parter i gjennomføring av planen samt mottakere av tjenester som følge av planen skal medvirke.
6. Revidert forslag til *Kommunedelplan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv* skal framlegges for kommunestyret for godkjenning innen 1. juli 2014.

Arbeidet har vært organisert med ei arbeidsgruppe bestående av medarbeidere fra kommunens sektor for kultur: rådgiver for idretts- og friluftsliv Rolf Storsveen, rådgiver administrasjon og kultur Leif Terje Solbakken, idrettspedagog Anita Østerhagen og sektorsjef kultur Line M Rustad. Arbeidsgruppa har skaffet til veie bakgrunnsinformasjon, statistikk og data forøvrig som har hatt relevans for planutarbeidelsen, samt ført planen i pennen. Underveis i planarbeidet er det gitt bistand fra Samfunnsutviklingsstaben i kommunen.

For å sikre referanser, innspill og medvirkning fra de målgrupper planen i særlig grad retter seg mot, så har det vært arrangert arbeidsmøter og samlet innspill fra:

- Idrettslagene v/Elverum Idrettsråd.
- Barn og unges kommunestyre
- Norges jeger- og fiskeforening, Hedmark
- Den norske turistforening Elverum/Barnas Turlag
- Høgskolen i Hedmark
- Hedmark fylkeskommune -
- Elverum Videregående Skole – avdeling for idrettsfag
- Fellesutvalget for Samfunnshus og Grendehus i Elverum

Planen har vært ute på høring i fire uker og vi har innen høringsfristen mottatt fire tilbakemeldinger. Aktuelle innspill er innarbeidet og sluttbehandlet i Kommite for Vekst og utvikling 11. juni 2014.

Sammendrag

Elverum kommune har utarbeidet kommunedelplan - strategisk plan innenfor fagområdet «Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv» som er gjort gjeldende for perioden 2014 – 2018. Planarbeidet er gjennomført med kommunestyrets vekst- og utviklingskomite som styringsgruppe, og en tverrfaglig arbeidsgruppe har utarbeidet planen. Planen er utarbeidet på bakgrunn av utredninger, statistikk og fakta som foreligger på nasjonalt nivå i Norge, regionale forhold (fylkeskommunale planer/utredninger) samt faktiske forhold slik de vurderes i Elverum innenfor samfunnsområdet «idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv». Planen redegjør for mål og strategier fram mot 2018 på 4 fokusområder:

- Idrett
- Fysisk aktivitet
- Friluftsliv
- Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

Hvert av områdene idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er definert og avgrenset. Målene for fokusområdene fram mot 2018 er:

Idrett:

1. I Elverum skal alle innbyggere som ønsker det - barn, unge, voksne og eldre – kunne delta i organisert idrett. Breddeidrett, i betydningen bred deltakelse fra befolkningen i organisert idrett er ønskelig – 50% av innbyggerne bør være medlem av **et** idrettslag.
2. Toppidrettsutøvelse skal det legges til rette for innen utvalgte idretter. Ambisjonen for 2018 som følge av toppidrettsutøvelse i Elverum er:
 - 2.1 20 norske mestre
 - 2.2 Rekruttering til 5 forbundslag på nasjonalt nivå.

Fysisk aktivitet:

Hele Elverums befolkning bør, så sant mulig, ha en form for fysisk aktivitet daglig og ukentlig.

Minimum fysisk aktivitet bør tilsvare:

1. 30 min daglig for voksne.
2. 60 min daglig for barn og unge (inntil 19 år).

Friluftsliv:

1. I Elverum skal innbyggere og tilreisende kunne drive alle vanlige og kjente former for friluftsliv som naturforhold, klima og lovverk gir rom for.
2. Elverums befolkning bør delta i friluftslivsaktiviteter (jfr. definisjon) i et omfang tilsvarende:
 - 2.1 Barn og unge (inntil 18 år)** – mer enn 50% av befolkningen i gjennomsnitt 2 ukentlige aktiviteter eller mer.
 - 2.2 Voksne** - mer enn 30% av befolkningen i gjennomsnitt 1 ukentlig aktivitet eller mer.

Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv:

1. Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum som er delfinansiert med spillemidler fra Norsk Tippings virksomhet skal være vedlikeholdt og driftes i henhold til en oppsatt standard/krav (jfr. anleggsliste).
2. Anlegg som ikke er i bruk og/eller ikke kan vedlikeholdes bør saneres (jfr. anleggsliste).
3. Det skal planlegges for, og om mulig realiseres investering i følgende anlegg:
 - Svømmehall i henhold til kravspesifikasjoner.
 - Fylkesidrettsplassen som tilrettelagt møteplass for egenorganiserte aktiviteter for ungdom.
 - Skianlegg som tilfredsstillere nasjonale krav.
 - Tilstrekkelige arealer for fysisk aktivitet ved skoler og boligområder.

Planen redegjør videre for:

- **Kort bakgrunn for planen og planarbeidet** – i tillegg foreligger det som vedlegg til planen oversikt over: 1. Tematisk oversikt over anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Elverum – oppdatert pr. 2014. 2. Resultatvurdering av forrige plan: «Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv - vedtatt 18.juni 2003.» 3. Analyse: Behov for anlegg og aktivitet – kort og lang sikt. 4. Kart: Lokalisering av eksisterende og planlagte idrettsanlegg, områder for friluftsliv og fysisk aktivitet m.v. i Elverum. 5. Tilskudd og finansieringsordninger til anlegg og aktiviteter innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum – oppdatert pr. 2014. 6. Aktuelle tiltak for å realisere mål og strategier i kommunedelplan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum – 2014-2018. Bruttoliste.
- **Organisering og gjennomføring** av de tiltak, aktiviteter og arbeidsoppgaver som følger av de mål og strategier det tas til orde for i planen.
- **Finansiering** – dvs. finansieringselementer som er av betydning for å gjennomføre arbeid, investeringer o.a. som følger av planen.
- **Forhold til statlige/regionale planer/føringer** – dvs. kort redegjørelse for planer, føringer og rammer utenfor Elverum som er av betydning for planens innhold og innretning.
- **Kommunikasjon** – dvs. redegjørelse for kommunikasjonsarbeid som anbefales gjort for å gjøre planens innhold kjent overfor særskilte målgrupper samt lette gjennomføring av det arbeid som kreves for å nå planens mål.

1 Bakgrunn

1.1 Plangrunnlag for tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling

Elverum kommune har planverk som grunnlag for å kunne fylle kommunens to vesentlige roller:

1. Tjenesteproduksjonen for befolkningen
2. Samfunnsutvikling

Dette planverket redegjør for mål og strategier for å nå disse målene som folkevalgte beslutter at lokalsamfunnet skal ha. Planverket fordeler seg med en samlet kommuneplan – med samfunnsdel og arealdel – for det langsiktige perspektivet (20-30 år), strategiske planer/kommunedelplaner på utvalgte områder for å spesifisere kommuneplanens ambisjoner (4-20 år), samt for kommuneadministrasjonens del: Handlings- og økonomiplan i 1-4 års perspektivet med tiltak og aktiviteter (tjenesteproduksjonen). De strategiske planene/kommunedelplanene er planer for hele kommunen som samfunn på det aktuelle fagområdet. Det betyr at planen er en plan hvor både kommuneadministrasjonen, kommunale selskaper, frivillig sektor, næringsliv o.a. kan bidra til gjennomføringen slik at mål nås.

I kommuneplanen: Elverum mot 2030, framholdes bl.a. følgende overordnede mål : «*Elverum skal være et godt og sunt sted å leve, med aktive, glade og friske innbyggere*» og «*Barn og unge skal ha et godt tilbud på fritiden.*»

De strategiske planene/kommunedelplanene for Elverumsamfunnet er fordelt på 6 samfunnsområder/fokusområder (se planstrategien): 1. Klima og energi; 2. by- og bygdeutvikling; 3. samferdsel og infrastruktur; 4. verdiskaping og næringsutvikling, 5. natur, kulturmiljø og landskap; 6. helse, livskvalitet og oppvekstmiljø.

En av planene innenfor samfunnsområdet «helse, livskvalitet og oppvekstmiljø» er denne kommunedelplanen som håndterer prioriterte mål og strategier innenfor fagområdet: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Denne avgrensingen og prioriteringen er gjort ut fra den forståelsen at bevisste mål og strategier i lokalsamfunnet på dette fagområdet er av stor betydning nettopp for alle innbyggenes «helse, livskvalitet og oppvekstmiljø».

1.2 Status og utviklingstrekk – nasjonalt og lokalt

1.2.1 Bidrag til folkehelse og livskvalitet

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv utgjør en betydelig del av vår nasjonale identitet, og betyr derfor også mye for vår identitet som innbyggere i Hedmark, Sør-Østerdal og Elverum. Idrettslige prestasjoner gir forbilder, stolthet, begeistring og bidrag til livets mening. Fysisk aktivitet og friluftsliv er dokumentert som sunt for kropp og sjel, og utgjør et betydelig element i folkehelsefilosofien. Teknologisk utvikling og velstandsutvikling fører med seg muligheter for betydelig grad av fysisk inaktivitet helt fra ung alder, med dokumenterte negative konsekvenser for helse. Fagområdet for denne planen har derfor også betydelige «berøringsflater» mot det samlede folkehelseperspektivet – jfr. kommunens egen strategiske plan: «Folkehelsearbeid i Elverum – 2012-2016».

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er i så måte et betydelig innsatsområde for lokalsamfunnet for å forebygge helseproblemer, redusere helserelaterte kostnader, skape trivsel og fremme livskvalitet og livsmestring.

Lokale idrettslag er møteplasser på tvers av generasjoner og sosiale skillelinjer og skaper tilhørighet og attraktivitet til lokalsamfunn. Den organiserte, frivillige idretten bidrar ved å ta et betydelig samfunnsansvar, og har ambisiøse mål om å gi et godt aktivitetstilbud på alle ferdighetsnivåer, også for personer med nedsatt funksjonsevne.

Egenorganisert fysisk aktivitet er i omfang den betydeligste fysiske aktivitet i befolkningen, og foregår gjerne i nærmiljøet, rundt skoler, i treningsentre, i klatrevegger, svømmehaller, på turveier, i løyper o.a.

1.2.2 Definisjoner

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er definerte områder i samfunnet, og definisjonene er flere, her er noen:

- **Fysisk aktivitet** kan defineres som enhver kroppslig bevegelse skapt av skjelettmuskulatur som resulterer i bruk av energi. Begrepet fysisk aktivitet kan derfor forstås som et samlebegrep for både idrett, friluftsliv og egenorganisert fysisk aktivitet (se definisjoner under). Med fysisk aktivitet forstås derfor også egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og aktiviteter preget av lek.
- **Idrett** defineres og forstås vanligvis som fysisk aktivitet i form av trening eller konkurranse innenfor rammene av den organiserte idretten. "Idrett og fysisk aktivitet for alle" innebærer da at det skal være et aktivitetstilbud innenfor den organiserte idretten for alle, både de som ønsker å prestere på idrettsbanen og de som primært ønsker å være fysisk aktiv innenfor verdifulle sosiale fellesskap. Ved å inkludere så mange som mulig i barne- og ungdomsidretten, er det definert som et nasjonalt mål å skape grunnlag for livslang glede ved å drive idrett og fysisk aktivitet. En kvalitativ god og differensiert barne- og ungdomsidrett er også et fundament for toppidretten.
- **Friluftsliv.** I Miljøverndepartementets beskrivelse er friluftsliv definert som: opphold og fysisk aktivitet i friluft, i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelser.

1.2.3 Særskilte utviklingstrekk

Undersøkelser på nasjonalt nivå viser (ref: Helsedirektoratet) at 80 % av treningsaktiviteten for voksne er egenorganisert, og tallet for ungdom er 59 %. Helsemyndighetenes anbefaling er minimum 60 minutter daglig aktivitet for barn og 30 minutter for voksne. Andelen i befolkningen som er fysisk aktive i form av trening på fritiden har økt jevnt de siste 30 år. Den største økningen finner vi hos kvinner og blant den eldre delen av befolkningen. Økningen er størst blant de med høy utdanning og inntekt. Nyere forskning viser at nordmenn trener mer enn før, mens hverdagsaktiviteten er redusert. Dette har sammenheng med teknologiutvikling, velstandsutvikling og påfølgende livsstil og vaner, noe som fører til en mer stillesittende hverdag. Fysisk inaktivitet er derfor et voksende samfunnsproblem. Det er kun 20 % av befolkningen som oppfyller myndighetenes anbefalinger om daglig fysisk aktivitet.

Populære egenorganiserte aktiviteter er å gå, jogge, skiløping, sykle og trene på treningscenter. Blant ungdom har livsstilsorientert sport, inkludert ekstremsport, hatt stor vekst. Dette er aktiviteter som er drevet fram av ungdom, for ungdom. Eksempel her er brett- og luftidrettene, samt skateboard, sandvolleyball og frisbeegolf i nærområder. For å legge til rette for disse aktivitetene er det viktig med attraktive anlegg i nærmiljøet og rundt skolene. Blant de inaktive oppgis årsakene å være mangel på motivasjon, tid samt oppfatningen om at trening og mosjon er kjedelig, som årsakene som

trekkes fram for å forklare hvorfor de er fysisk inaktive. En dytt for å komme i gang, god tilgjengelighet til anlegg, og tilgang til trening som ikke koster for mye, er faktorer som bidrar til å redusere inaktivitet.

Andre utviklingstrekk som er viktige for fremtidig planlegging og tilrettelegging er:

- Stadig større del av befolkningen bosetter seg i tettbebygde strøk med de konsekvenser det har når det gjelder å tilby innbyggerne gode muligheter for å drive idrett og fysisk aktivitet.
- Norge vil i de kommende år få en økning i antall eldre, og mange eldre ønsker og har muligheten til å drive med trening og mosjon.
- Et kulturelt og etnisk mangfold i befolkningen kan ha innvirkning på aktivitetsomfang og ikke minst hvilke typer aktiviteter som oppfattes som attraktive.
- Samspill eller konkurranse mellom frivillige lag/foreninger, kommuner, private og kommersielle tilbydere av idrett og fysisk aktivitet.

Det vises forøvrig til den bakgrunnsdokumentasjon som er redegjort for i det oppgitte kildematerialet til denne planen, og som er bidragende fakta til at denne planen har fokusområder, mål og strategier slik de er redegjort for i kapittel 2. Dette representerer i all hovedsak kunnskap på nasjonalt nivå som også gjøres gjeldende for Elverums befolkning.

1.2.4 Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum – noen aktuelle forhold

Det foreligger ikke undersøkelser som gir spesifikke, objektive data som forteller noe særskilt om status/nå-situasjonen vedrørende idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum. Hvis vi stiller oss spørsmålet: «Hvordan står det til i befolkningen i Elverum hva angår idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv?» så må svaret så langt basere seg på:

- Nasjonale data, statistikk og vurderinger som også gjøres gjeldende for Elverum.
- Lokale data som det kan utledes noe av for å gi et inntrykk – f.eks. medlemmer i idrettslag, friluftsansjoner o.a., folkehelsesdata m.v.
- Subjektive vurderinger fra fagfolk, trenere, idrettslagsledere o.a.

Spørsmålet stilles fordi det vurderes som avgjørende å ha gode objektive data som grunnlag for faktabasert politikk, slik denne skal komme til uttrykk i mål og strategier på utvalgte fokusområder i planen.

Idrettsregistreringen for 2013 viser totalt 41 idrettslag i Elverum. Registrert medlemstall i 2013 for utøvere som er 19 år og yngre er ganske eksakt 4.000 medlemmer. Skytterlag kommer i tillegg.

Erfaring viser at idretten opplever et stort frafall i ungdomsalderen. Dette, i tillegg til et generelt større aktivitetstilbud i samfunnet, skaper konsekvenser for bl.a. folkehelsen. I Elverum opplevs idrettslag med stramme rammebetingelser, ledere med kort levetid og derved dårlig kontinuitet i lagenes styring og ledelse, samt trenere/lagledere med behov for kompetanseheving for å holde på ungdommen. Tydelige og forutsigbare planer og rammer for idrettens utvikling i kommunen, utviklet i samarbeid mellom idrett og kommune vil være positive bidrag.

Forebyggende arbeid er et vidt begrep som omhandler både å begrense uønsket utvikling og fremme ønsket utvikling for befolkningen. I dette tilfellet handler det om å anvende idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv til å fremme livskvalitet og mestring, og særlig søke å skape gode holdninger og vaner for dette i tidlig livsfase. Det er mange enheter innenfor flere sektorer i kommunen som daglig møter barn og unge. Skole og barnehage har daglig oppfølging av barn i kommunen. I tillegg møter SFO, Kulturskolen og frivillige lag og foreninger mange av barna på fritiden. Tidlig innsats i arbeid med barn og unge kan være med på å redusere frafall i videregående skole og styrke unge gjennom det som erfaringsmessig viser seg å være en krevende ungdomstid for mange. Her kan idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv gjennomført på en klok måte spille en vesentlig rolle for menneskers velferd.

Elverum kommune har utarbeidet sin egen «Frivillighetsmelding». Denne utreder omfang og kår for det frivillige arbeidet i Elverum, og danner grunnlaget for en helhetlig frivillighetspolitikk for Elverum. Meldingen er et grunnlag for at det gjennom planverket kan legges til rette for stor grad av frivillig innsats og aktiv deltakelse fra frivillige i alle samfunnssektorer. Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er en vesentlig del av samfunnet hvor frivillige organisasjoners innsats har svært stor betydning.

Elverum kommune har egen strategisk plan for: «Barnefattigdom – bekjempelse og forebygging». I denne planen omtales betydningen av tilgang til fysisk aktivitet og tiltak for de barn og unge som kan ha begrensede muligheter i sin oppvekst både på grunn av økonomiske utfordringer og andre sosiale forhold i familien. Dette er barn som ut fra foreldrenes økonomiske muligheter og prioriteringer, samfunnsdeltakelse og/eller andre sosiale forhold vil være mindre deltagende på sosiale arenaer for barn og unge. Dette er viktige forhold å ta hensyn til også ved utforming av denne planen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

En utfordring framover vil være å etablere en helhetlig tilnærming i kommunen for å gjøre rekreasjons- og friluftsområder, kommunens anlegg og nærmiljøet forøvrig tilgjengelige for alle.

For å utvikle gode møteplasser, nye anlegg og finne gode løsninger for drift og vedlikehold av disse, kreves helhetstenkning fra Elverumsamfunnet. En suksessfaktor vil være utvikling av samarbeidsrelasjoner mellom frivilligheten, private aktører (herunder også lokalt næringsliv) og det offentlige med kommune, høgskole, forsvaret og fylkeskommunen som representanter.

2 Mål og strategier

2.1 Innledning

Et overordnet mål i Elverum er: *Elverum skal være et godt og sunt sted å leve, med aktive, glade og friske innbyggere* (Kommuneplanen: Elverum mot 2030).

Målgruppen for denne planen er i prinsippet hele Elverums befolkning som ønsker og kan drive idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, med særskilt vekt på barn og unge. Hensikten med målene og strategiene er å vise vegen for arbeidet på dette temaområdet i kommunen. Målene og strategiene må forstås som overordnede og skal være retningsgivende for prioritering av ressursinnsatsen. Kommunens mål og strategier innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv skal legge grunnlaget for utarbeidelse og revidering av handlingsplaner i de ulike sektorene i kommunens organisasjon (jfr. rullerende Handlingsplan – Økonomiplan for 4-års perioder). Planen skal også bidra til samarbeid med de som ønsker å delta fra privat sektor (enkeltpersoner/familier, idretts- og friluftslivsorganisasjoner og andre i frivillig sektor, bedrifter, kirke/trossamfunn, andre) slik at disse kan utforme og gjennomføre sine tiltak og aktiviteter i tråd med planens mål og strategier.

For å bidra på veien fram til overordnede mål i kommunen, medvirker denne planen med et sett av mål og strategier innenfor områdene:

- Idrett
- Fysisk aktivitet
- Friluftsliv
- Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

Målene og strategiene er redegjort for i det følgende.

2.2 Idrett – Mål og strategier

Mål 2018		6 strategier
<p>1. I Elverum skal alle innbyggere som ønsker det - barn, unge, voksne og eldre – kunne delta i organisert idrett. Breddeidrett, i betydningen bred deltakelse fra befolkningen i organisert idrett er ønskelig – 50% av innbyggerne bør være medlem av et idrettslag.</p> <p>2. Toppidrettsutøvelse skal det legges til rette for innen utvalgte idretter. Ambisjonen for 2018 som følge av toppidrettsutøvelse i Elverum er:</p> <p>2.1 20 norske mestre.</p> <p>2.2 Rekruttering til 5 forbundslag på nasjonalt nivå.</p>		<p>1. Videreutvikle og kultivere samarbeid, arbeidsdeling, kunnskaps- og kompetansedeling mellom kommunen og idretten og idrettslagene i mellom, for å bygge gode ledere, administratorer og trenere samt rekruttere nye medlemmer.</p> <p>2. Legge til rette for at utøvelse av toppidrett i Elverum er motivasjonsfaktor for breddeidrett og fysisk aktivitet blant barn og unge.</p> <p>3. Gjennomføre samlet, koordinert og vedvarende kommunikasjon mellom idrettslagene og befolkningen for å synliggjøre mangfoldet i idretten, bedre rekrutteringen, sikre medlemskap i idrettslagene og holde på medlemmene.</p> <p>4. Kommunen skal bidra til samarbeid skolene i mellom, og mellom skolene og den organiserte idretten. Fra grunnskole via videregående skole til høgskole skal det bygges en samarbeidskultur for å beholde, videreutvikle og styrke idrettsmiljøet i Elverumsregionen.</p> <p>5. Kommunen skal bidra, i samarbeid med fylkeskommune, Høgskole og den organiserte frivillige idretten, til at ungdom får et godt og tilrettelagt videregående skoletilbud som ivaretar ønske om utøvelse av idrett på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.</p> <p>6. Bidra i Høgskolen i Hedmark sitt arbeid med «Treneløypa», spesielt rettet mot utvikling og implementering av kunnskapsbaserte modeller for å heve kompetanse og skape motivasjon.</p>
<p>Indikatorer:</p> <p>1. Medlemmer i idrettslag</p> <p>2.1 Norske mestere</p> <p>2.2 Rekrutter til forbundslag</p>		
<p>Status pr. 2014:</p> <p>1. 50%</p> <p>2.1 15</p> <p>2.2 3</p>	<p>Mål 2018:</p> <p>1. 50%</p> <p>2.1 20</p> <p>2.2 5</p>	

Kommentar:

Mål og strategier for den samlede idrettsutøvelsen i Elverum (jfr. definisjon på idrett) baserer seg på at alle som ønsker det skal kunne drive idrett i organiserte former – dette representerer breddeidrettsperspektivet i «idrett for alle» - filosofien. Denne bredden utgjør fundamentet i en «pyramide» hvor toppidrett på nasjonalt/internasjonalt nivå med utgangspunkt i Elverum representerer toppen i «pyramiden». De som ønsker det skal altså ha mulighet til å drive sine idrettslige prestasjoner så langt som mulig, og lokalt forankret toppidrett skal kunne være en inspirasjonskilde for andre. Målet om at alle som ønsker det skal kunne drive sin idrett, som bidrag til livskvalitet, mestring og livsutfoldelse, er et mål i seg sjøl. Ut fra denne bredden kommer toppidrett for de som ønsker og evner det, samtidig som breddeidretten sikrer et bredest mulig fundament for at flest mulig holder seg i aktivitet lengst mulig – til nytte for enkeltindividet, samfunnet og folkehelsen. Det er vanskelig å finne en god indikator for breddeidrett da idrettsregistreringen ikke skiller på om en er medlem i flere lag. Det er likevel valgt som den beste indikator på breddeidrett å måle antall medlemmer i idrettslag. Vedrørende toppidrett: som norske mestere regnes gull i NM for junior eller senior, samt medalje i nordisk EM eller VM for junior eller senior.

2.3 Fysisk aktivitet – Mål og strategier

Mål 2018		6 strategier
Hele Elverums befolkning skal, så sant mulig, ha en form for fysisk aktivitet daglig og ukentlig. Minimum fysisk aktivitet skal tilsvare: <ol style="list-style-type: none"> 30 min daglig for voksne. 60 min daglig for barn og unge (inntil 19 år). 		<ol style="list-style-type: none"> Stimulere til fysisk aktivitet for barn og unge gjennom opplæring, holdningsdannelse og å avsette tid til fysisk aktivitet i barnehage og skole. Stimulere til fysisk aktivitet for voksne gjennom samarbeid mellom kommunen og arbeidsgivere i Elverum, for å drive opplæring og holdningsdannelse blant ansatte, slik at fysisk aktivitet blir en del av både arbeidsliv og fritid. Stimulere idrettslag og andre egnede «møteplasser og foreninger» til å organisere lavterskel fysisk aktivitet særskilt rettet mot eldre mennesker i Elverum (jfr. også strategi i Folkehelseplanen). Ivareta og prioritere tilgang til friområder og rekreasjonsområder, både i eksisterende boområder og i boområder under planlegging. Videreutvikle, vedlikeholde og samordne kommunens samlede nettverk av gang- og sykkelveger, turstier, sykkelruter, skiløyper o.a. som sikrer infrastruktur for lavterskel fysisk aktivitet. Etablere en ordning/systematisk måling/undersøkelse for å kunne måle befolkningens fysiske aktivitet og utviklingen av denne over tid.
Indikator: Daglig gjennomsnittlig og ukentlig fysisk aktivitet målt i minutter, for henholdsvis: <ol style="list-style-type: none"> Barn og unge Voksne 		
Status pr. 2014: <ol style="list-style-type: none"> Voksenbefolkningens fysiske aktivitet: ?? Barn og unges fysiske aktivitet: ?? 	Mål 2018: <ol style="list-style-type: none"> Voksne: 30 min. Barn og unge: 60 min. 	

Kommentar:

Per i dag er det ingen lokale målinger som forteller hvor nivået ligger i Elverum i forhold til 2018-målene beskrevet over. Fram mot 2018 vil innbyggerundersøkelse/særskilte utvalgsundersøkelser i egen regi kunne være verktøy for å gi indikasjon på aktiviteten for Elverums befolkning.

Med fysisk aktivitet forstås slik definisjonen redegjør for: «kroppslig bevegelse skapt av skjelettmuskulatur som resulterer i bruk av energi». For å tilfredsstille minimumskravet (som er forankret i råd fra nasjonale helsemyndigheter) gjelder **for voksne slik som:**

- Fysisk arbeid.
- Gå en tur – f.eks. til og fra jobb, en kveldstur, en lengre lørdags-/søndagstur o.a.
- En sykkelstur – i nærmiljø, til og fra jobb, en kveldstur, en lengre lørdags-/søndagstur o.a.
- Deltakelse i organisert og uorganisert idrett.

.... for barn og unge slik som:

- Gå en tur – f.eks. til og fra skole.
- Sykle – f.eks. til og fra skole.
- Benytte nærmiljø til lek og aktivitet ute.
- Deltakelse i organisert og uorganisert idrett.

Fysisk aktivitet i Norge er kartlagt nasjonalt gjennom en rekke ulike undersøkelser. Dataene fra disse spørreundersøkelsene tyder på at vi i dag beveger oss mindre i hverdagen enn tidligere. Vi bruker mer tid i bil, foran dataskjermer og er mer stillesittende på jobb enn før. Ut fra filosofien om at tidlig innsats gir gode holdninger og vaner, og virker forebyggende mot uhelse, så er barn og unge særskilt målgruppe innenfor området fysisk aktivitet. I tillegg er tilrettelegging for fysisk aktivitet for hele Elverum sin befolkning viktig og «enkelt å velge sunt» skal være en veiledende rettesnor.

2.4 Friluftsliv – Mål og strategier

Mål 2018		6 strategier
<p>1. I Elverum skal innbyggere og tilreisende kunne drive alle vanlige og kjente former for friluftsliv som naturforhold, klima og lovverk gir rom for.</p> <p>2. Elverums befolkning skal delta i friluftslivsaktiviteter (jfr. definisjon) i et omfang tilsvarende:</p> <p>2.1 Barn og unge (inntil 18 år) – mer enn 50% av befolkningen i gjennomsnitt 2 ukentlige aktiviteter eller mer.</p> <p>2.2 Voksne - mer enn 30% av befolkningen i gjennomsnittlig 1 ukentlig aktivitet eller mer.</p>		<p>1. Drive holdningsskapende arbeid og gjennomføre aktiviteter overfor barn og unge i barnehage og skole med sikte på å skape et positivt forhold til friluftsliv.</p> <p>2. Videreutvikle samarbeidet mellom kommunen, skolene og de frivillige friluftslivsorganisasjonene med sikte på å legge grunnlag for enkle aktiviteter i nærmiljøet til skoler og barnehager.</p> <p>3. Videreutvikle, og eventuelt etablere noen nye «signalaktiviteter» i kommunen som bringer folk ut og sammen om fysisk aktivitet og friluftsliv – a la «ti på topp».</p> <p>4. Utrede og etablere samarbeidsløsninger mellom kommune og de frivillige organisasjoner, herunder friluftslivsorganisasjoner med sikte på å avlaste og effektivisere administrasjonsoppgaver i organisasjonene (jfr. Frivillighetsmeldingen)</p> <p>5. Utarbeide en samlet oversikt over all infrastruktur for friluftsliv i Elverum (hytter, huker, koier, turmål, stier, løyper, gang og sykkelveger o.a.), lage en samlet utviklings- og vedlikeholdsplan sammen med organisasjonene og markedsføre på alle tilgjengelige kanaler.</p> <p>6. Etablere målrettet samarbeid innad i kommunen mellom NAV, Flyktningtjenesten og Elverum Læringscenter og friluftslivsorganisasjoner med sikte på å bygge kultur for fysisk aktivitet og friluftsliv for mennesker under integrering, på arbeidsmarkedstiltak og/eller trygd.</p>
<p>Indikatorer:</p> <p>1. En systematisk beskrivelse av mulighetene for friluftsliv samt spørreundersøkelse blant folk.</p> <p>2. Indikatorer vedrørende befolkningens deltakelse i friluftsliv:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medlemmer i DNT • Medlemmer speiderbevegelsen. • Medlemmer Elverum turforening • Jaktlisenser og fiskekort • Resultater fra utvalgsundersøkelser hvor befolkningen blir spurt. • Annet 		
<p>Status pr. 2014:</p> <p>1. ?</p> <p>2. ?</p>	<p>Mål 2018:</p> <p>1. se pkt 2.1 i mål</p> <p>2. se pkt 2.2 i mål</p>	

Kommentar:

Per i dag er det ingen lokale målinger som forteller hvor nivået ligger i Elverum i forhold til 2018-målene beskrevet over. Fram mot 2018 vil innbyggerundersøkelse/særskilte utvalgsundersøkelser i egen regi kunne være verktøy for å gi indikasjon på aktiviteten for Elverums befolkning. Det vurderes likevel som viktig og riktig å ha strategiske mål for området «friluftsliv» av den typen som vist over, så ønsker en å ta utfordringen med å utvikle en målemetodikk som viser hvordan Elverumssamfunnet ligger an i forhold til slike mål til enhver tid.

Friluftsliv har en viktig plass i vårt samfunn og våre kulturtradisjoner. En av de største utfordringene er å legge til rette slik at terskelen for å drive fysisk aktivitet, og få de gode naturopplevelsene, blir så lav som mulig. Frivillige friluftslivsorganisasjoner og frivillig aktivitet er en viktig arena der det er nettverk og hvor det skapes kontakt mellom generasjoner, mellom nordmenn og innvandrere og mellom mennesker fra forskjellige sosiale lag, med forskjellig livssyn, etnisitet og seksuell legning.

2.5 Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv – Mål og strategier

Mål 2018		6 strategier
<ol style="list-style-type: none"> Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum som er delfinansiert med spillemidler fra Norsk Tippings virksomhet skal være vedlikeholdt og driftes i henhold til en oppsatt standard/krav (jfr. anleggsliste). Anlegg som ikke er i bruk og/eller ikke kan vedlikeholdes bør saneres (jfr. anleggsliste). Det skal planlegges for, og om mulig realiseres investering i følgende anlegg: <ul style="list-style-type: none"> Svømmehall i henhold til kravspesifikasjoner. Fylkesidrettsplassen som tilrettelagt møteplass for egenorganiserte aktiviteter for ungdom. Skianlegg som tilfredsstillende nasjonale krav. Tilstrekkelige arealer for fysisk aktivitet ved skoler og boligområder. 		<ol style="list-style-type: none"> Utarbeide en samlet vedlikeholdsplan og driftsplan for spillemiddelfinansierte anlegg i samarbeid med anleggseierne, etablere en standard pr. anlegg, og se til at det etableres et regime for drift og vedlikehold. Sørge for at anleggslista gjennomgås i samarbeid med anleggseierne og at anlegg som kan/bør saneres blir vurdert og fortrinnsvis sanert. Utarbeide tilstrekkelig plangrunnlag for de prioriterte nye anlegg slik at beslutningsgrunnlag foreligger. Sørge for at bygging, oppgradering og vedlikehold av anlegg videreutvikler og styrker utviklingen av Elverum som utdannings-/studiested, bosted, arena for tilreisende og sted for næringsutøvelse. Arbeide for at det i arealplanlegging/byplanlegging/områdereguleringer ivaretas og prioriteres områder for fysisk aktivitet og idrett, og særlig at nødvendige arealer for aktivitets-/idrettsanlegg avsettes der skoler og barnehager planlegges og bygges. Arbeide i det lange løp for at idrettens begrunnede ønsker og behov for anlegg, med utgangspunkt i prioritert oversikt utarbeidet av idretten, realiseres.
<p>Indikatorer:</p> <ol style="list-style-type: none"> Oppdatert anleggsliste 		
<p>Status pr. 2014:</p> <ol style="list-style-type: none"> Se oppdatert anleggsliste Se oppdatert anleggsliste Indikatorer vedrørende utvikling av anlegg: <ul style="list-style-type: none"> Forprosjekt svømmehall (OPS) pågår. Fylken er kommunalt eiet. Grunnlag for å etablere et samarbeidsprosjekt skianlegg er avklart. 	<p>Mål 2018:</p> <ol style="list-style-type: none"> Vedlikeholdsplan og driftsplan foreligger. Plan for sanering foreligger. Indikatorer vedrørende utvikling av anlegg: <ul style="list-style-type: none"> Avklart fremdrift ny svømmehall. Plan for utvikling av Fylken foreligger. Arbeid skianlegg igangsatt. 	

Kommentar:

Drift og utvikling av anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er en nødvendighet for å kunne gjennomføre ønskede aktiviteter, og nå de mål som er redegjort for på de tre foregående hovedtemaer. Anleggene er i så måte et middel for å nå mål innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, men vurderes som så viktig at det er et eget fokusområde med spesifikke mål og strategier. Hva anlegg angår så er to forhold viktig:

- Vedlikehold og opprettholdelse av funksjonalitet på de anlegg som finnes i Elverum for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv – dette innebærer samtidig at en må ta stilling til hvilke anlegg som skal saneres. Jfr. anleggsoversikt som er vedlegg til denne planen.
- Hvilke investeringer som skal prioriteres i nyanlegg og/eller oppgradering av eksisterende anlegg.

Ut fra denne forståelsen er målene fram mot 2018 delt opp i drift og vedlikehold samt investeringer.

Anleggsutvikling for idrett m.v. vurderes også som viktig for utviklingen av Elverum som regionscenter og attraktivt bosteds- og studiested. Da utvikling av anlegg og prioriteringer i så måte er krevende prosesser, er det viktig også å ha et langsiktig perspektiv som går utover planperioden.

Gjennom årene er et stort antall anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv blitt realisert i Elverum med bl.a. spillemiddeltilskudd via fylkeskommunen. Behovene og aktiviteten endrer seg over tid, og derfor er det stadig press på midler til nye anlegg og rehabilitering av gamle anlegg. Det har de senere år vært en stor nasjonal diskusjon vedrørende endring av fordelingsnøkkelen for spillemidler – økonomiske midler som kommer inn fra Norsk Tippings AS's spilleteilbud til fordel for norsk idretts- og kulturliv. For å få minsket etterslepet for anlegg som bygges med tilskudd fra spillemidlene er endringen vedtatt slik at andelen til idrett skal økes fra 45,5 % til 64 %, men den skal innføres gradvis. For 2013 er den på 47,9 %, og for 2014 er den foreslått til 56 %. Samtidig har staten høynet makssetsene for mange anlegg.

Elverum kommune har i perioden 2003 til 2013 fokusert særlig på utvikling av nærmiljøanlegg. Dette er en konsekvens av best mulig utnyttelse av spillemidler, utvikling av nærmiljøområder og samarbeid med frivilligheten. I perioden er det utviklet 27 mindre kostnadskrevenne nærmiljøanlegg (totalt tildelt fra spillemidler i perioden er kr. 969.000) og 16 ordinære nærmiljøanlegg (totalt tildelt fra spillemidler er kr. 3.930.000). Ordningen for mindre kostnadskrevenne anlegg ble avsluttet i 2013. Større anlegg er veldig kostnadskrevenne både å bygge og drifte, og et samarbeid mellom kommune og frivillige lag vil ofte være helt nødvendig. Kommuneøkonomiens begrensninger er naturlig nok begrensende også for utvikling av gode anlegg.

Nesten alle anlegg som i dag er i drift i Elverum er tildelt spillemidler. Dette betyr at Kulturdepartementet sitt anleggsregister er den beste oversikten som finnes over anlegg i kommunen. Oversikten viser at det pr. 2014 er 253 anlegg i drift, og 12 planlagte anlegg under bygging. (Se vedlagte anleggsoversikt.)

Anlegg som Elverum vurderes å mangle er: Svømmehall, skianlegg og isanlegg etter de krav som forefinnes pr. 2014.

3 Organisering og gjennomføring

3.1 Generelt

Kommunen skal søke å organisere sine tjenester slik at tjenestemottakeren får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Tjenester fra kommunen som følger av de mål og strategier som er redegjort for i denne planen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er i all hovedsak ikke lovpålagte tjenester. Imidlertid er det god tradisjon for og godt kunnskapsgrunnlag for at lokalsamfunn er tjent med å holde seg med kompetanse og kapasitet som kan bidra til å tilrettelegge for aktiv utøvelse av idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for befolkningen. Argumentene i så måte er mange – jfr. bidraget som gis til å forebygge god helse, fremme livskvalitet og mestring, gi gode opplevelser/underholdning, skape identitet og tilhørighet m.v. Samfunnsområdet idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv har et svært stort innslag av frivillig innsats og privat initiativ. Dette medfører at gode resultater og god ressursutnyttelse er betinget av godt samarbeid mellom offentlig sektor (kommune, fylkeskommune og stat) og privat sektor (frivillige organisasjoner/idrettens organisasjoner, næringsliv o.a.). Det er således av særlig stor betydning at særlig kommunens administrasjon og idretts- og friluftsliv-organisasjonene innenfor kommunens grenser finner fram til felles forståelse, god organisering og god arbeidsdeling. Dette vil være grunnlag for god motivasjon for å gjennomføre det arbeid som skal gjøres i henhold til strategiene slik at målene nås (se kapittel 2).

På bakgrunn av denne temaplanens mål og strategier skal det gjennom den rullerende Handlingsplan – Økonomiplan for 4-års perioder for kommunen formuleres og prioriteres tiltak og aktiviteter som oppfyller strategiene. Dette er i neste omgang grunnlag for de årlige arbeidsoppgaver/tjenesteproduksjonen i de ulike sektorene. Det vil i dette tilfellet være sektor for kultur som har et særskilt ansvar for oppfølging av planen, og for at det planlegges og iverksettes tiltak og aktiviteter (tjenesteproduksjon) som er i tråd med de beskrevne mål og strategier.

Planen evalueres og revideres minimum hvert fjerde år, jfr. kommunal planstrategi.

En betydelig gjennomføringskraft for å betjene mål og strategier finnes i kommunens organisasjon. I tillegg må det videreutvikles og organiseres opp effektive samarbeid med:

- Elverum Idrettsråd.
- Idrettslagenes styrer og ledelse.
- Friluftslivsorganisasjonene (Turistforeningen/Barnas Turlag, Elverum Turforening, Speiderne, Jakt- og fiskeforeningene og andre relevante.
- Elverum videregående skole.
- Høgskolen i Hedmark.
- Næringslivsorganisasjoner og bedrifter i Elverum.
- Eldre menneskers organisasjoner.
- Andre aktuelle.

Under følger en tabellarisk oversikt over planens mål og de aktuelle bidragsytere i arbeidet for å nå målene.

3.2 Organisering etter spesifikke mål

MÅL	Kommunal gjennomføring	Andre
<p>Idrett:</p> <ol style="list-style-type: none"> I Elverum skal alle innbyggere som ønsker det - barn, unge, voksne og eldre – kunne delta i organisert idrett. Breddeidrett, i betydningen bred deltakelse fra befolkningen i organisert idrett er ønskelig – 50% av innbyggerne bør være medlem av idrettslag. Toppidrettsutøvelse skal det legges til rette for innen utvalgte idretter. Ambisjonen for 2018 som følge av toppidrettsutøvelse i Elverum er: <ol style="list-style-type: none"> 20 norske mestre Rekruttering til 5 forbundslag på nasjonalt nivå. 	<ul style="list-style-type: none"> Sektor for kultur Sektor for skole 	<ul style="list-style-type: none"> Elverum Idrettsråd Idrettslagene Trenere Hedmark fylkeskommune Elverum videregående skole Høgskolen i Hedmark
<p>Fysisk aktivitet:</p> <p>Hele Elverums befolkning skal, så sant mulig, ha en form for fysisk aktivitet daglig og ukentlig. Minimum fysisk aktivitet skal tilsvare:</p> <ol style="list-style-type: none"> 30 min daglig for voksne. 60 min daglig for barn og unge (inntil 18 år). 	<ul style="list-style-type: none"> Sektor for kultur Folkehelsekoordinator Sektor for skole Sektor for barnehage 	<ul style="list-style-type: none"> Næringslivsorganisasjonene i Elverum. Bedriftene og virksomhetene i Elverum – privat og offentlig næringsliv. Organisasjoner som organiserer eldre mennesker til aktivitet. Idrett- og friluftsgeselskaper.
<p>Friluftsliv:</p> <ol style="list-style-type: none"> I Elverum skal innbyggere og tilreisende kunne drive alle vanlige og kjente former for friluftsliv som naturforhold, klima og lovverk gir rom for. Elverums befolkning skal delta i friluftslivsaktiviteter (jfr. definisjon) i et omfang tilsvarende: <ul style="list-style-type: none"> Barn og unge (inntil 18 år) – mer enn 50% av befolkningen i gjennomsnitt 2 ukentlige aktiviteter eller mer. Voksne - mer enn 30% av befolkningen i gjennomsnittlig 1 ukentlig aktivitet eller mer. 	<ul style="list-style-type: none"> Sektor for kultur Folkehelsekoordinator NAV Sektor for skole Sektor for barnehage 	<ul style="list-style-type: none"> Friluftsgeselskaper
<p>Anlegg:</p> <ol style="list-style-type: none"> Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum som er delfinansiert med spillemidler fra Norsk Tippings virksomhet skal være vedlikeholdt og driftes i henhold til en oppsatt standard/krav (jfr. anleggsliste). Anlegg som ikke er i bruk og/eller ikke kan vedlikeholdes bør saneres (jfr. anleggsliste). Det skal planlegges for, og om mulig realiseres investering i følgende anlegg: <ul style="list-style-type: none"> Svømmehall i henhold til kravspesifikasjoner. Fylkesidrettsplassen som tilrettelagt møteplass for egenorganiserte aktiviteter for ungdom. Skianlegg som tilfredsstillende nasjonale krav. Tilstrekkelige arealer for fysisk aktivitet ved skoler og boligområder. 	<ul style="list-style-type: none"> Sektor for kultur Eiendomsstaben Sektor for teknikk og miljø. 	<ul style="list-style-type: none"> Elverum Idrettsråd Idrettslagene Hedmark fylkeskommune Lokalt næringsliv

Tabell: Oversikt over foreslått organisering av gjennomføring av tiltak og aktiviteter for å realisere målene gjennom de valgte strategier slik planen tar til orde for. Se omtale av målene og strategiene i kapittel 2.

4 Finansiering

Samfunnsområdet «idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv» er i særlig grad preget av både offentlig ansvar, privat initiativ og frivillig innsats. Dette gir både store muligheter og noen utfordringer for å ta ut effekter av koordinert innsats og felles finansiering der det er mulig og ønskelig.

En betydelig del av finansieringen av tjenesteproduksjonen/arbeidsinnsatsen som er nødvendig for å realisere mål og strategier i denne planen finnes i de kommunale sektorenes ordinære budsjetter. En viktig faktor er opprettholdelse av tilskuddsmidler til frivilligheten, som et virkemiddel for drift og utvikling av idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverums samfunnet.

Videreutvikling av det tradisjonelt gode samarbeid med næringslivet er også avgjørende for å realisere mål i denne planen. Det er derfor viktig at de mål og strategier som denne planen inneholder, og som søker å favne hele Elverumssamfunnet, kommuniseres godt og gir grunnlag for godt og forståelsesfullt samarbeid mellom kommunen, offentlige organer forøvrig, næringsliv, frivillig sektor og andre. Dette vil være grunnlag for at næringslivets innsats kan innpasses der hvor næringslivet selv ønsker og hvor størst felles effekt oppnås – i medvirkning til anleggsutvikling, i sponsoring til lag, særskilte arrangementer o.a.

Tilskudsfinansiering fra både statlig, fylkeskommunalt og kommunalt hold samt spillemidler o.a. er en betydelig del av finansieringsordningen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. På dette området er det avgjørende med god overvåkning og oppfølging og godt samarbeid mellom kommunens sektor for kultur og den enkelte lag, initiativtakere, anleggseiere m.fl.

Sist, men ikke minst, er enkeltmenneskets bidrag til egen virksomhet innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv helt avgjørende for å nå mål. Enkeltmenneskets/medlemmer i lag og foreninger yter sitt bidrag i form av dugnadsinnsats/arbeid, kontingenter og donasjoner. Ved å skape begeistring rundt tiltak og aktiviteter som må til for å nå mål i denne planen, er summen av enkeltmenneskers og ildsjelers innsats helt avgjørende.

5 Forhold til statlige/regionale planer/føringer

5.1 Stortingsmeldinger

Statens overordnede mål med idrettspolitikken kan sammenfattes i visjonen «idrett og fysisk aktivitet for alle». I så måte så omhandler denne visjonen to av tre hovedområdet i denne kommunedelplanen og Stortingsmelding nr. 26 «Den norske idrettsmodellen» er et av flere sentrale dokumenter.

Stortingsmelding nr. 26 (2011-2012) «Den norske idrettsmodellen» ble ferdigbehandlet i Stortinget 7.mars 2013. Med det overordnede målet og visjonen «idrett og fysisk aktivitet for alle» er følgende overordnede mål utledet for den statlige støtten til idrettsformål:

- Alle skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon.
- Den frivillige, medlemsbaserte, idretten skal sikres gode rammevilkår for å gi grunnlag for et omfattende og inkluderende aktivitetstilbud. Det legges særlig vekt på å utvikle attraktive tilbud til barn og ungdom.
- Samfunnet skal være godt tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet.
- Toppidretten skal styrkes ut fra dens rolle som identitetsskaper og dens bidrag til en positiv prestasjonskultur i det norske samfunn. Toppidrettsutøvere skal derfor gis treningsmuligheter som bidrar til prestasjoner på internasjonalt toppnivå innenfor etisk forsvarlige rammer.

Sentrale målgrupper er barn og ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive. For å nå disse målgruppene blir det viktig med anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstillende barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former. Når det gjelder ungdom, er det viktig å utvikle anlegg som tilfredsstillende ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Ungdom må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Anleggene bør fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene og være tilrettelagt for flest mulig.

Stortingsmelding nr. 39 (2000-2001) «Friluftsliv – Ein veg til høgare livskvalitet», gir hovedlinjene i den nasjonale friluftslivspolitikken. Friluftsliv er en del av norsk kulturarv med røtter i bygdens høstingstradisjoner (inklusive jakt og fiske) og byenes turkultur. Allemannsretten, retten til fri ferdsel, samt opphold/bruk av utmark, utgjør fundamentet for disse tradisjonene. Denne retten er tuftet på respekt og hensynsfull opptreden ute i naturen. Fokus er særlig på friluftsliv i det daglige. De nasjonale mål for friluftslivet er:

- Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselskappende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen ellers.
- Friluftsliv basert på allemannsretten skal holdes i hevd i alle lag av befolkningen.
- Barn og unge skal få mulighet til å utvikle dyktighet innen friluftsliv.
- Områder av verdi for friluftslivet skal sikres slik at det fremmer miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting, og at naturgrunnlaget blir tatt vare på.
- Ved boområder, skoler og barnehager skal det være god tilgang til trygg ferdsel, lek og annen aktivitet i en variert og sammenhengende grøntstruktur med god forbindelse til omkringliggende naturområder.

Miljødepartementet har lansert en nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv. Her løftes betydningen av hverdagsaktiviteter, med fokus på friluftsliv, frem som et sentralt folkehelseiltak for å bedre folkehelsen.

Som en del av forvaltningsreformen i 2010 fikk fylkeskommunene et utvidet ansvar blant annet for friluftsliv. Ansvar for fordeling av midler til aktivitet og tilrettelegging av statlig sikrede områder ble da overført fra fylkesmannen.

5.2 Hedmark fylkeskommune – «Plan for fysisk aktivitet 2014-2017»

Hedmark fylkeskommune har utarbeidet «Plan for fysisk aktivitet 2014 – 2017» med viktige signaler som legges til grunn for Hedmarkssamfunnet. Fysisk aktivitet som en del av forebygging av helseproblemer, gode oppvekstmiljø og tilgang på friluftslivsarealer er påpekt i de nasjonale forventningene. Dette er tema som er ivaretatt i fylkeskommunens plan gjennom utviklingsområdet attraktivitet. Videre vil utbygging av gang- og sykkelveger bidra til tryggere forhold for myke trafikanter. Når fysisk aktivitet bygges inn på denne måten, vil det fremme befolkningens helseutvikling. I Hedmark fylke er det mange flotte idrettsanlegg, store idretts- og kulturarrangementer, og Hedmark fylke vurderes nasjonalt som et fylke med meget god arrangørkompetanse for slike arrangementer.

Elverum kommunes plan fra 2003 ble også utarbeidet med utgangspunkt i fylkeskommunens daværende plan, og i planverkene for Hedmark og Elverum sees mange paralleller i arbeid og satsingsområder. Tilsammen utgjør disse sentrale byggesteiner for utarbeidelse av Elverum kommunes reviderte kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv .

5.3 Statlig folkehelsepolitikk

Befolkningens helse er blant samfunnets viktigste ressurser. Folkehelsearbeid handler om å skape gode oppvekstvilkår for barn og ungdom, forebygge sykdom og forhindre skader. Det handler om å utvikle et samfunn som legger til rette for sunne levevaner og beskytter mot helsetrusler. Dette krever systematisk og langsiktig innsats i alle samfunnssektorer.

Folkehelseloven, gjeldende fra 1.1.2012, er et viktig verktøy for å kunne nå samhandlingsreformens intensjoner om å gi bedre helse til den enkelte, utjevne sosiale helseforskjeller og sikre en bærekraftig velferdsstat for fremtiden gjennom økt fokus på forebygging og folkehelsearbeid. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid etter fem prinsipper:

1. Utjevning av sosiale helseforskjeller.
2. Helse i alt vi gjør.
3. Bærekraftig utvikling.
4. Førre-var prinsippet.
5. Medvirkning.

Lovfesting av prinsippet «helse i alt vi gjør» tydeliggjør ansvaret for å bruke virkemidler i alle sektorer, for eksempel skole-, barnehage-, bolig-, kultur-, miljø-, landbruks-, nærings- og vegsektoren i tillegg til helse- og omsorgssektoren. Ny folkehelselov utfyller plan- og bygningsloven ved at kommuner og fylkeskommuner pålegges å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Dette kan for eksempel gjelde muligheter for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for alle.

St. meld. nr. 34 (2012-2013) «Folkehelsemeldingen, God helse – felles ansvar» ble lagt fram våren 2013. De nasjonale målene for folkehelsearbeidet er:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller.
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Helse henger sammen med hvordan vi innretter samfunnet, og i Folkehelsemeldingen legges det til rette for at det skal bli lettere for den enkelte å ta sunne valg.

5.4 Universell utforming

Universell utforming (UU) innebærer å utforme samfunnet på en slik måte at det kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Dette gjelder også innen tilrettelegging for fysisk aktivitet. Statens satsing med bakgrunn i Lov om diskriminering og tilgjengelighet finner man i regjeringens handlingsprogram for formålet.

Tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne og universell utforming er innarbeidet i tildelingskriteriene for spillemidlene. Hensyn til universell utforming er også inkludert i forvaltning av statlig sikrede friluftsområder og i tilskuddsordninger til friluftslivsformål. Regjeringens handlingsprogram legger opp til at alle kommuner skal ha et universelt utformet friluftslivsområde innen 2025.

5.5 Idrettens egne føringer - Idrettspolitisk dokument (IPD)

Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komite (NIF) har utarbeidet et overordnet dokument for perioden 2011-2015. Den overordnede visjonen er «Idrettsglede for alle» og hovedutfordringer/mål for å nå denne er:

1. En åpen og inkluderende idrett:
 - Styrke ungdomsidretten.
 - Styrke toppidretten.
 - Sikre idrettens eierskap til idrettsarrangementene.
2. Langsiktig finansiering og rammevilkår:
 - Sikre idrettens langsiktige finansiering.
 - Sikre bedre rammer for finansiering av idrettsanlegg.
 - Sikre bedre vilkår for fortsatt frivillig Innsats.

IPD setter opp mål og tiltak for NIF sitt arbeid i fire-årsperioden.

5.6 Anleggspolitisk handlingsplan for norsk idrett

Planen er fra 2010 og har som visjon «Anlegg som gjør idrett for alle mulig». Hovedmålet er at NIF skal arbeide for at forholdene tilrettelegges for å tilfredsstille hele idrettens anleggsbehov.

5.7 Den norske toppidrettsmodellen - norsk toppidrett fram mot 2022

Norges idrettsforbund har hatt et utvalg i arbeid for å analysere og videreutvikle toppidrettssatsingen i Norge. Hovedkonklusjonene er at man ønsker en tydeliggjøring av mål og ansvar for toppidrettssatsingen og at man ønsker å fortsette den regionale satsingen.

5.8 Lover

Under følger en oversikt over lover, forskrifter og andre dokumenter som legger føringer for Elverum kommunes innsats for å forebygge og legge til rette for mestring og fysisk aktivitet.

[Barnevernloven](#)

Barneverntjenester skal sikre barn som lever under forhold som skade deres helse og utvikling, og bidra til trygge oppvekstvilkår for barn og unge.

[Opplæringsloven](#)

Elever skal utvikle kunnskap, evner og holdninger for å kunne mestre eget liv og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.

[Barnehageloven](#)

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

6 Kommunikasjon

«Kommunedelplan – strategisk plan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum» vil være et godt grunnlag for aktiv gjennomføring, jo bedre planen med sine mål og strategier er kommunisert, forstått og akseptert blant alle som skal medvirke til gjennomføringen. Dette krever god kommunikasjon og god dialog både i planleggingsfasen og gjennomføringsfasen. Dette er i planfasen forsøkt ivaretatt gjennom medvirkning fra berørte grupper (jfr. mandatet gitt fra kommunestyret samt planstrategiens intensjoner).

Målrettet og bevisst kommunikasjonsarbeid (jfr. også egen kommunikasjonsstrategi under utvikling (vår 2014) for Elverum kommune) i tilknytning til denne planen skal bidra til å:

- Gjøre planens innhold kjent intern i kommunens administrasjon, ute i Elverumssamfunnet og blant sentrale samarbeidspartnere.
- Motivere til arbeid og innsats for å nå planens mål.
- Sikre god oppfølging, oppdatering og eventuell justering underveis i gjennomføringsfasen.

Sentrale aktører det er naturlig å gå i dialog med for å nå planens mål og strategier er:

- Frivilligheten
- Idrettslag
- Næringsliv
- Offentlige: Hedmark fylkeskommune (Videregående utdanning), Fylkesmannen i Hedmark, Høgskolen i Hedmark.

Generelt påpekes at god, bevisst og planlagt kommunikasjon mot utvalgte målgrupper er viktig for å skape oppmerksomhet om selve planen og de samfunnsforhold som danner bakgrunn for at det er planverk på området. Det gjelder også ved gjennomføringen av planen for å sikre god og effektiv gjennomføring, godt samarbeid og måloppnåelse.

Kilder

- Kommuneplan – 2010-2022 - Samfunnsdelen: «Elverum mot 2030». Elverum kommune, 3. november 2011.
- «Frivillighetsmelding for Elverum kommune». Elverum kommune, 5. februar 2014.
- Strategisk plan: «Folkehelsearbeid i Elverum – 2012-2016». Elverum kommune, desember 2013.
- Strategisk plan: «Barnefattigdom – bekjempelse og forebygging – 2013-2016. Elverum kommune, januar 2014.
- Stortingsmelding nr 26 (2011-2012): «Den norske idrettsmodellen».
- Stortingsmelding nr. 39 (2000-2001): «Friluftsliv – Ein veg til høgare livskvalitet».
- Stortingsmelding nr. 34 (2012-2013): «Folkehelsemeldingen, God helse – felles ansvar».
- Idrettspolitisk dokument – «Idrettsglede for alle» og «Anlegg som gjør idrett for alle mulig» .
- Hedmark fylkeskommune - Plan for fysisk aktivitet 2014 – 2017.
- Veileder: «Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet». Kultur- og kirke departementet, februar 2007. Se: <http://www.regjeringen.no/upload/KKD/Idrett/V-0798.pdf>.

Vedlegg:

- Anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Elverum – detaljert alfabetisk oversikt – oppdatert pr. 2014.
- Handlingsplan 2014-2017 – utbygging av idrettsanlegg, nærmiljøanlegg, kulturbygg – oppdatert pr. november 2013.
- Resultatvurdering av forrige plan: «Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv - vedtatt 18.juni 2003.»
- NOTAT: Status, behov, analyse – anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Elverum. Oppdatert pr. mai 2014.
- Kart: Lokalisering av eksisterende og planlagte idrettsanlegg, områder for friluftsliv og fysisk aktivitet m.v. i Elverum.
- Tilskudd og finansieringsordninger til anlegg og aktiviteter innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Elverum – oppdatert pr. 2014.